

Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesi

Investigation of emotional literacy studies for children and adolescents by bibliometric analysis method

Emin Demir¹, Haktan Demircioğlu²

¹Tarsus University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Mersin, Türkiye
²Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Ankara, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının bibliyometrik analiz yöntemiyle bütüncül olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Web of Science veri tabanında yapılan arama sonuçları R yazılımında bibliometrix paketi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Web of Science veritabanında çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık üzerine 172 çalışmanın olduğu belirlenmiştir. Çalışmalar 1999-2024 yıllarını kapsamakta olup çalışma sayılarının yıllık büyüme oranının %11.44 olduğu görülmüştür. Çalışmalarla en ilgili kaynak ise Educational Psychology in Practice dergisi olmuştur. Trend konular incelendiğinde önleme ve prevalans (yaygınlık) çalışmaları zaman içerisinde yerini müdahale çalışmalarına bırakmıştır.

Sonuçlar: Bu bibliyometrik çalışmada, çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının yıllara göre değişkenlik gösterdiği belirlenmiş olup literatürde yeni bir çalışma alanı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: adölesan gelişimi; bibliyometri; duygusal zeka

ABSTRACT

Aim: The aim of this study was to examine emotional literacy studies for children and adolescents in a holistic manner.

Methods: Bibliometric analysis method was used in the study. The search results in the Web of Science database were analyzed using the bibliometrix package in R software.

Results: The number of studies on emotional literacy for children and adolescents in the Web of Science database was 172. The studies cover the years 1999-2024 and the annual growth rate of the number of studies is 11.44%. The most relevant source for the studies was Educational Psychology in Practice. When the trend topics were analyzed, prevention and prevalence studies were replaced by intervention studies over time.

Conclusion: In this bibliometric study, it was determined that emotional literacy studies for children and adolescents show variability according to years and it is considered as a new field of study in the literature.

Keywords: adolescent development; bibliometrics; emotional intelligence

Giriş

Duygusal okuryazarlık, ulusal ve uluslararası literatürde yer alan araştırmalarda sıklıkla ele alınan bir kavram haline gelmiştir. Duygusal okuryazarlık, literatüre Steiner tarafından kazandırılmış olan transaksyonel analiz kökenli bir kavramdır (Coppock, 2007; Steiner, 1984). Transaksyonel analiz, Eric Berne tarafından geliştirilmiş olup insanların ilişkilerini inceleyen, insanların birbiriyle iletişim kurma şekillerini ve davranışsal hatalarını ortadan kaldırarak ortaya çıkabilecek değişimleri analiz etmeye yardımcı olmaktadır (Steiner, 2003).

Duygusal okuryazarlığın temelinde duygular yer almaktadır ve duygular, insan doğasının temel bir özelliği olarak görülmektedir. Duygulardan uzaklaşmanın bireyin insani yönünü zayıflatılabileceği ifade edilmektedir. Duygusal olarak okuryazar olmak bireyin kendi ve diğer bireylerin sahip olduğu duyguları bilmek, duyguların insanın yaşamındaki öneminin farkına varmak, duyguların kaynağını bilmek, duyguları yönetebilmek ve duyguları anlayabilmeyi ifade etmektedir (Kandemir & Dünder, 2008; Steiner, 1984, 2003).

Duygusal okuryazarlıkla ilgili olarak literatürde duygusal zeka kavramının da sıklıkla kullanıldığı bilinmektedir.

Duygusal okuryazarlık kavramını 1979 yılında ilk kez Steiner kullanmış olup, Steiner, duygusal okuryazarlığın kalp merkezli bir duygusal zeka olduğunu aynı isme sahip kitabında vurgulamıştır (Steiner, 2003). Daha sonra araştırmacılar duygusal okuryazarlık ve duygusal zeka arasındaki farklara odaklanmıştır. Duygusal zeka ve duygusal okuryazarlık arasındaki farka yönelik olarak duygusal zekanın bir potansiyel olduğu değerlendirilmiştir. Duygusal okuryazarlık ise bireysel ve sosyal boyutları kapsayan kişisel deneyimler olarak ele alınmıştır. Başka bir deyişle duygusal zeka var olan potansiyeli ifade ederken, duygusal okuryazarlık bu potansiyelin kişilerarası ilişkilerde kullanımını ifade etmektedir (Bozkurt Yükçü & Demircioğlu, 2021).

Duygusal okuryazarlığın kompleks bir beceri olduğu, gelişiminin zaman alabileceğinin unutulmaması gerektiği ifade edilmektedir (Steiner, 1984). Bu nedenle bireyin yaşamının tamamında önemli bir yere sahip olan erken çocukluk dönemi duygusal okuryazarlığın gelişiminde kritik bir zaman dilimi olarak düşünülmektedir. Bebeklik döneminde kendisini sözel olarak ifade edemeyen bebekler, yüz ifadeleri ve sözel olmayan ifadelerle karşı duyarlıdır. Bebekler, yetişkinlerle

iletişim sürecinde kendi jest ve mimiklerini kullanarak iletişim kurmakta olup yetişkinlerin söz konusu iletişimsel jest ve mimikleri dikkatli olarak izlemesi gerektiği bilinmektedir (Figuerola-Sánchez, 2008; Nyland, 1999). Daha sonra gelişim süreciyle birlikte çocukluk dönemi önem kazanmaktadır. Yaşamın tamamında kazanılabilen bir beceri olmakla birlikte duygusal okuryazarlığın en iyi gelişebileceği süreç olarak çocukluk dönemi ifade edilmektedir. Bu dönemde çocuklar duyguları, ebeveynlerini mutlu ya da mutsuz gibi çeşitli hallerde gözlemleyerek öğrenmektedir. Daha sonrasında ise duygu durumlarına yönelik ebeveynlerinden gördükleri davranışları kendi duygusal alışkanlıklarına uyarlamaktadırlar (Steiner, 2003).

Ergenlik döneminde ergenlerin bir kısmının ruh sağlığı problemleri yaşadığı bilinmektedir. Bu nedenle ergenlerin ruh sağlığını olumsuz etkileyebilecek durumlarda daha iyi gelişim koşullarına ulaşabilecekleri becerilerin kazandırılması gerekmektedir (Norrish & Vella-Brodrick, 2009). Söz konusu çocuklar ve ergenler olduğunda, okullar (Saeki ve ark., 2015) başta olmak üzere farklı kurum ve kuruluşlarda bulunan çocuk ve ergenlere yönelik olarak duygusal okuryazarlığın koruyucu faktörler arasında yer aldığı bilinmektedir (Coppock, 2007; Spendlove, 2008). Bu nedenle duygusal okuryazarlığı arttırmaya yönelik olarak verilen eğitimler ile duyguların özellikleri tanıyarak diğer insanlarla olan oyun arkadaşlığı, öğretme, ebeveynlik, partner olma, iş yaşamı gibi yaşamın her aşamasında farklı rollerde duygusal becerilerin daha iyi kullanımı hedeflenmektedir (Steiner, 2003).

Malezyalı ortaokul öğrencilerinin hedef kitesinde yer aldığı bir araştırmada içselleştirme ve dışsallaştırma davranış problemleri ile duygusal okuryazarlığın ilişkisi ortaya konmuştur. Söz konusu çalışmada duygusal okuryazarlık programlarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir (Liau ve ark., 2003). Duyguların farkında olarak duygularını yönetebilen, diğer kişilerin duygularını anlayabilen ve sosyal becerilere sahip öğrencilerin yer aldığı okullarda pozitif bir okul ikliminin de oluşacağı unutulmamalıdır (Şahin ve ark., 2022).

Literatür incelendiğinde hedef kitesinde çocuk ve ergenlerin yer aldığı duygusal okuryazarlığı ele alan çeşitli araştırmaların yer aldığı görülmektedir (Calea ve ark., 2024; Haddon ve ark., 2005; Liau ve ark., 2003; Özoğlu & Yüksel, 2018; Wong ve ark., 2020; Yılmaz ve ark., 2024). Bununla birlikte uluslararası ve ulusal (Palancı ve ark., 2014; Şahin ve ark., 2022; Turp & Gençdoğan, 2022) düzeyde duygusal okuryazarlığa ilişkin araçların geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yer almaktadır. Ayrıca duygusal okuryazarlığın geliştirilmesi ile ilgili ilkokuldan üniversite düzeyinde yer alan çocuk ve ergenlere yönelik müdahale çalışmaları da bulunmaktadır (Coskun & Oksuz, 2019; Devcich ve ark., 2017; Francis ve ark., 2020; Freeland ve ark., 2022; Matthews, 2004; Meekums, 2008; Schumacher, 2014). Literatürde duygusal zeka (Krishnan ve ark., 2020) ve duygusal becerilere (Manjarres ve ark., 2023) ilişkin bibliyometrik analiz çalışmaları bulunmaktadır. Bu bağlamda giderek artan ilgi ve öneme sahip olan çocuk ve ergenlerde duygusal okuryazarlık kavramına yönelik bütüncül inceleme çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmada çocuk ve ergenlere yönelik olarak literatürde yer alan çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek konunun bütünsel olarak incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının bibliyometrik analiz yöntemiyle bütüncül olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, amaca uygun olarak bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, incelenmek istenen bilim alanının büyük bir resminin çizilmesine imkan sağlamaktadır. Bibliyometrik analiz ele alınan konuda güncel bilgileri, kavramsal gelişmeleri, zaman içindeki eğilimleri, araştırma konularını, disiplinlerin belirlenmesine imkan sağlamaktadır (Aria & Cuccurullo, 2017; Crane, 1972). Bununla birlikte incelenen araştırma alanında yeni ve anlamlı yolların belirlenmesinin yanında alana genel bir bakış, alandaki boşluklarını belirleme, yeni araştırmalar için fikirlerin oluşturulması ve araştırmacıların ilgili araştırma alanında katkılarını belirlemesine yardımcı olabilmektedir (Donthu ve ark., 2021).

Veri toplama süreci

Veri toplama süreci Web of Science kapsamında gerçekleştirilmiştir. İngilizce dilinde SSCI, SCI-E, ESCI ve AHCI, Conference Proceedings Citation Index (Social) ve Conference Proceedings Citation Index (Science) indekslerinde yayınlanan çalışmalar, araştırmacının veri setini oluşturmuştur. Çalışma türü açısından article, review article, early access, proceeding paper türleri dahil edilmiştir. Arama sürecinde boolean operatörleri kullanılmış olup çalışmanın amacına yönelik olarak çocuk ve ergenlere yönelik alternatif kelimeler de eklenmiştir.

Arama ("emotion* literacy") AND (child* OR adoles* OR preschool OR early childhood OR kindergarten OR infant OR toddler OR baby OR youth OR pupil* OR student* OR teen*) kelimelerini kullanarak tüm alanlarda gerçekleştirilmiştir. Arama sonucunda 172 kayıt elde edilmiştir.

Verilerin analizi

Arama sonucunda elde edilen veriler, Web of Science veri tabanından bibtex dosyası olarak kayıt edilmiştir. Elde edilen kayıtlar açık kaynak kodlu R yazılımında bibliometrix (Aria & Cuccurullo, 2017) paketi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulgular sunulmaktadır. Arama sonucunda elde edilen çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının Web of Science veri tabanlarında ilk olarak 1999 yılında kayıtlı olduğu görülmüştür. Arama kriterleri açısından zaman bir kriter olarak değerlendirilmediği için veri setindeki son yıl olarak 2024 yılı görülmektedir. Söz konusu çalışmalar 128 farklı kaynaktan yer almış olup ilgili konuya yönelik olarak 172 kayıt elde edilmiştir. 1999 yılında bu yana çalışma alanında yıllık %11.44 büyüme oranı olduğu görülmektedir. Çalışmalarda yer alan kaynak sayısı 7455 olarak belirlenmiş olup çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarını gerçekleştiren 442 yazar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca elde edilen çalışmalar yazar üretkenliği açısından dağılımı lotka yasasıyla sınanmıştır. Bir çalışmaya sahip olan yazar sayısı 416 (%94.1), iki çalışmaya sahip olan yazar sayısı 24 (%5.4), üç çalışmaya sahip olan yazar sayısı 2 (%0.5) olarak belirlenmiştir.

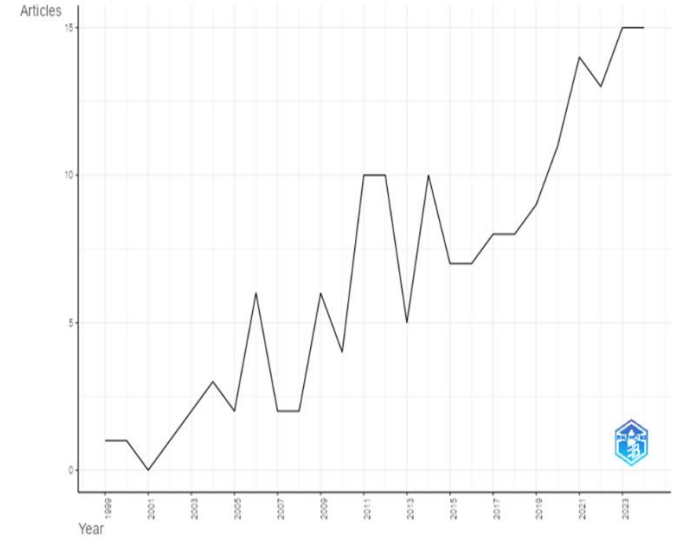
Şekil 1'de çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının yıllara göre dağılımı sunulmuştur. Web of Science veri tabanlarında 1999 yılında yayımlanan ilk yayının ardından 2005 yılı çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarında kritik bir nokta olarak görülmüş, 2005 yılından bu yana çalışma sayıları artma eğilimi göstermiştir.

Şekil 2'de çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarıyla en ilişkili kaynaklar sunulmuştur. Belge sayısı esas alınarak yapılan sıralamada Educational Psychology in Practice, Pastoral Care in Education, International Journal of Emotional Education, Frontiers in Education, International Journal of Enviromental Research and Adult Public Health, Early Childhood Education Journal, Education Sciences, Emotional and Behavioural Difficulties ve Support for Learning Kaynakları yer almaktadır.

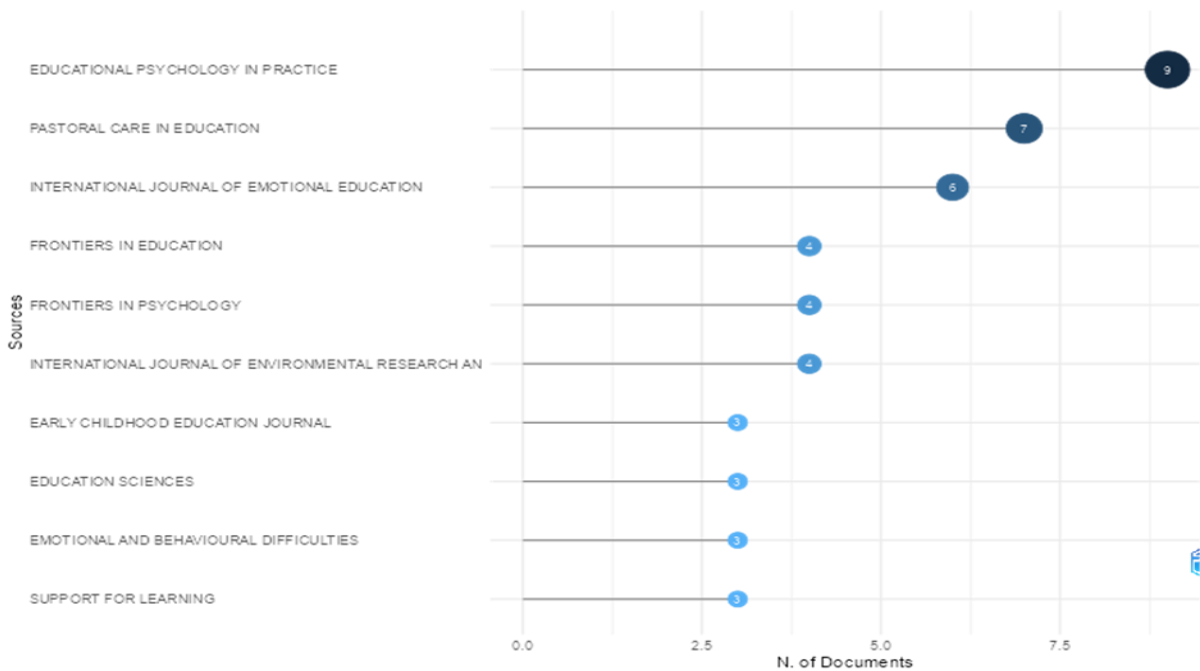
Tablo 1'de çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarına ilişkin arama sonucunda veri setinde en çok atıf alan sekiz çalışma sıralanmıştır. Atıf sayıları açısından bakıldığında Webster-Stratton ve Reid (2004), Brackett ve ark. (2012), O'Connor ve ark. (2009), Gold ve ark. (2010), Webster-Stratton ve Reid (2003), Hromek ve Roffey (2009), Rivers ve ark. (2013) ve Hagelskamp ve ark. (2013) çalışmalarının öne çıktığı görülmektedir.

Şekil 3'te çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarında ele alınan konuların trend eğilimleri gösterilmektedir. 2009-2014 yılları arasında depresyon, 2012-2021 yılları arasında zeka, 2013-2016 yılları arasında okul, 2011-2017 yılları arasında prevalans, 2013-2018 yılları arasında önleme, 2015-2020 yılları arasında deneyimler, 2014-2020 yılları arasında ergenler, 2016-2020 yılları arasında sağlık, 2014-2022 yılları arasında müdahale, 2016-2022 yılları arasında davranış, 2016-2020 yılları arasında meta analiz, 2018-2022 yılları arasında eğitim,

2016-2021 yılları arasında çocuklar, 2018-2022 yılları arasında psikolojik sağlık, 2018-2023 yılları arasında ise öğrenciler, mental sağlık ve cinsiyet konuları trend olarak saptanmıştır. Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarında en çok alıntılanma yapılan ülkeler incelenmiştir. En çok alıntılanan ülke olarak Amerika Birleşik Devletleri 956 kez alıntılanmıştır. Amerika'yı, 909 atıf ile Birleşik Krallık izlemektedir. Üçüncü sırada 256 alıntı ile Avusturalya yer almaktadır. Kanada 74, Vietnam 63, Singapur 50, Türkiye 45, İrlanda 42, Almanya 35 ve Yeni Zelanda 28 kez alıntılanmıştır.

Şekil 1. Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının yıllara göre dağılımı

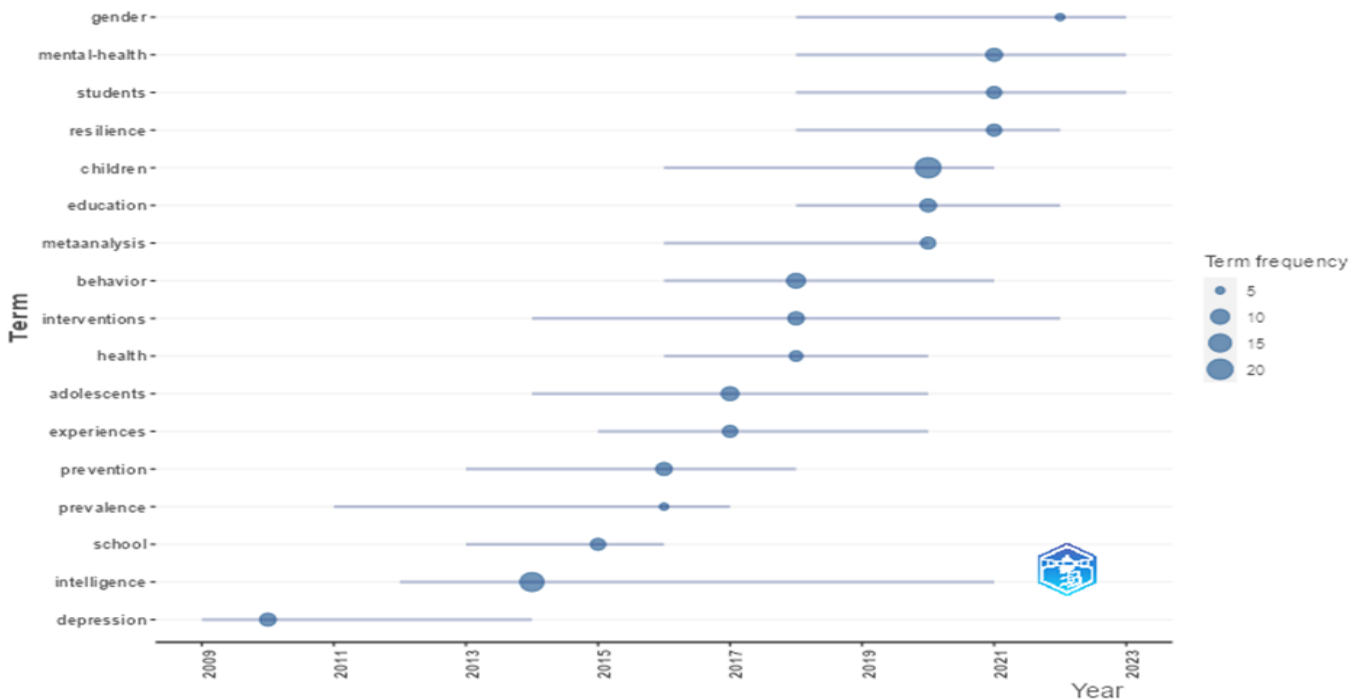
Şekil 2. Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarıyla en ilişkili kaynaklar (Belge sayısı)

Tablo 1. Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarına ilişkin arama sonucunda veri setinde en çok atıf alan çalışmalar

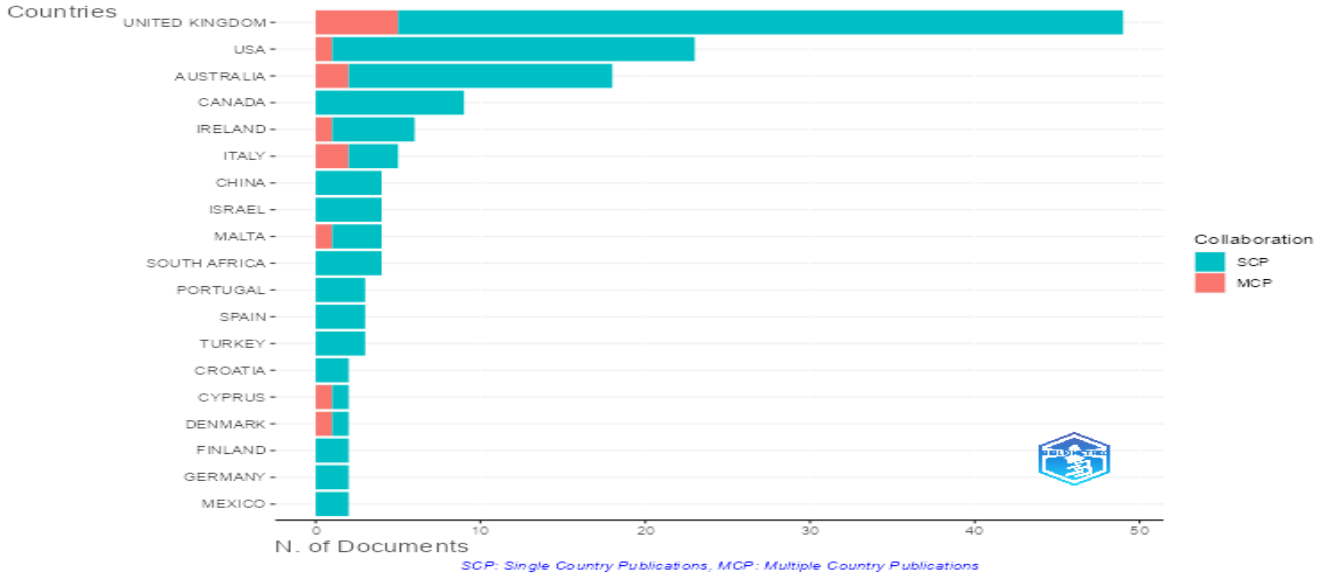
Çalışma Adı	Yazarlar	Yıl	Dergi	Toplam Atıf	Yıllık Ortalama Atıf
1 Strengthening social and emotional competence in young children-the foundation for early school readiness and success incredible years classroom social skills and problem-solving curriculum	Carolyn Webster-Stratton & M. J. Reid	2004	Infants and Young Children	192	9.14
2 Enhancing academic performance and social and emotional competence with the RULER feeling words curriculum	M. Brackett, S. E. Rivers, M. R. Reyes & P. Salovey	2012	Learning and Individual Differences	163	12.54
3 Self-harm in adolescents: self-report survey in schools in Scotland	R. C. O'Connor, S. Rasmussen, J. Miles & K. Hawton	2009	British Journal of Psychiatry	156	9.75
4 Mindfulness-Based Stress Reduction (MBSR) for primary school teachers	E. Gold, A. Smith, I. Hopper, D. Herne, G. Tansey & C. Hulland	2010	Journal of Child and Family Studies	138	9.20
5 Treating conduct problems and strengthening social and emotional competence in young children: The dina dinosaur treatment program	C. Webster-Stratton & M. J. Reid	2003	J Emotional and Behavioral Disorders	127	5.77
6 Promoting social and emotional learning with games: "It's fun and we learn things"	R. Hromek & S. Roffey	2009	Simulation & Gaming	121	7.56
7 Improving the social and emotional climate of classrooms: A clustered randomized controlled trial testing the RULER approach	S. E. Rivers, M. A. Brackett, M. R. Reyes, N. A. Elbertson & P. Salovey	2013	Prevention Science	108	9.00
8 Improving classroom quality with the RULER approach to social and emotional learning: Proximal and distal outcomes	C. Hagelskamp, M. A. Brackett, S. E. Rivers & P. Salovey	2013	American Journal of Community Psychology	77	6.42

Şekil 4'te çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarında sorumlu yazarların ülkelerine ait dağılım gösterilmektedir. Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarının 37 farklı ülkeden olduğu ve sorumlu yazarların ülke dağılımında Birleşik Krallık'ın ilk sırada yer almakta olduğu görülmektedir. Birleşik Krallık, sorumlu yazarın ülkesi olarak 49 çalışmaya sahip olmakla birlikte 44 çalışmada yazarların tamamı Birleşik Krallık

bünyesinde, 5 çalışmada ise farklı ülkelerde yazarlarla işbirliği olduğu görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, 23 çalışma ile ikinci sırada yer alıp, 22 çalışmada yazarların tamamı Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kurum ve kuruluşlarda yer almaktadır. Listede Türkiye 13. Sırada üç çalışmayla yer almakta olup söz konusu çalışmaların tamamı ülkemizdeki yazarlardan oluşmaktadır.

Şekil 3. Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarında ele alınan konuların trend eğilimleri

Şekil 4. Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarında sorumlu yazarların ülkelerine ait dağılım

Tartışma

Bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarından elde edilen 172 kayıt bütüncül olarak incelenmiştir. Duygusal okuryazarlık kavramı 1984 yılında ortaya atılmış olup (Steiner, 1984) çocuk ve ergenlere yönelik ilk çalışma, analizimize göre 1999 yılında gerçekleştirilmiştir. Kavramın ortaya çıkışından günümüze kadar olan yıllık üretim sayısı incelendiğinde, araştırmacılar tarafından artan bir ilgiye sahip olduğu görülmekle birlikte alandaki çalışmaların henüz yeterli olgunluğa ulaşmadığı söylenebilir. Bununla birlikte çalışmalara yönelik gerçekleştirilen lotka yasası analizine göre 1 çalışmaya sahip olan yazar sayısı 416 (%94.1), 2 çalışmaya sahip olan yazar sayısı 24 (%5.4), üç çalışmaya sahip olan yazar sayısı 2 (%0.5) olarak belirlenmiştir. Lotka yasasına göre bir alanda yazarların %60'ının 1 makale, % 15'inin 2 makale ve %7'sinin 3 makale ile katkıda bulunacağını öngörmektedir (Rowlands, 2005). Elde edilen değerler incelendiğinde lotka yasasının öngördüğü değerlerden uzak olduğu görülmektedir.

Literatürde duygusal zekaya yönelik bibliyometrik analiz çalışması yer almaktadır (Krishnan ve ark., 2020). Duygusal okuryazarlık ve duygusal zekanın birbirinden farklı kavramlar olduğu fakat ilişkili olduğu bilinmektedir (Bozkurt Yükçü & Demircioğlu, 2021). Özellikle Steiner'in duygusal okuryazarlık (Steiner, 1984) kavramını önermesine kadar olan süreçte duygusal zeka kavramı öne çıkmaktadır. Duygusal zekaya yönelik Scopus üzerinde gerçekleştirilen 4297 araştırma ile gerçekleştirilen bibliyometrik analiz çalışmasına göre kayıtlı ilk araştırma 1966 yılında olduğu görülmektedir (Krishnan ve ark., 2020). Bu bağlamda duygusal okuryazarlık kavramının duygusal zekaya göre daha genç bir araştırma alanı olduğu söylenebilir. Elde ettiğimiz bulgulara göre belge sayısı esas alınarak yapılan sıralamada Educational Psychology in Practice, Pastoral Care in Education, International Journal of Emotional Education ve Frontiers in Education kaynakları öne çıkmaktadır. Bu dergiler söz konusu kavramın eğitim ve psikoloji alanlarında yansımaları olarak değerlendirilebilir. Duygusal okuryazarlık kavramına yönelik araştırmalara öncülük eden bu kaynaklar, duygusal okuryazarlık literatürünün oluşmasında ve yeni araştırmaların

planlanmasında detaylı olarak incelenmesi gereken, araştırmacılar ve uygulamacılar için önemli bir rehber özelliği görebilmektedir. Bununla birlikte alandaki güncel gelişmeleri takip etmek için bilgi sağlamaktadır (Kaçmaz & Kaçmaz, 2024). Çocuk ve ergenlerde duygusal okuryazarlık çalışmalarında en çok atıf alan çalışmalar Webster-Stratton ve Reid (2004), Brackett ve ark., (2012), O'Connor ve ark. (2009), Gold ve ark. (2010), Webster-Stratton ve Reid (2003), Hromek ve Roffey (2009), Rivers ve ark. (2013) ve Hagelskamp ve ark. (2013) çalışmaları yer almaktadır. En çok atıf alan çalışmalar incelendiğinde duygusal yeterliliğe odaklanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte okul ve sınıf ortamında duyguların önemine vurgu yapılmış olup, öğretmenlere yönelik müdahale programları da etkili çalışmalar olarak bulgulanmıştır.

Araştırmamızda elde ettiğimiz önemli bulgular arasında trend topics kavramı öne çıkmaktadır. Trends topics kavramı yorumlanırken yatay çizgiler konunun trend olduğu yılları ifade etmektedir (Şekil 3). Yatay çizgilerin üzerinde yer alan düğümler ise konunun sıklığını belirtmektedir (Büyükkıddık, 2022; Kaçmaz ve ark., 2024). 2009-2014 yılları arasında depresyon, 2012-2021 yılları arasında zeka, 2013-2016 yılları arasında okul, 2011-2017 yılları arasında prevalans, 2013-2018 yılları arasında önleme, 2015-2020 yılları arasında deneyimler, 2014-2020 yılları arasında ergenler, 2016-2020 yılları arasında sağlık, 2016-2022 yılları arasında davranış, 2014-2022 yılları arasında müdahale, 2016-2020 yılları arasında meta analiz, 2018-2022 yılları arasında eğitim, 2016-2021 yılları arasında çocuklar, 2018-2022 yılları arasında psikolojik sağlık, 2018-2023 yılları arasında ise öğrenciler, mental sağlık ve cinsiyet konuları trend olarak saptanmıştır. Trendlerin genel eğilimi değerlendirildiğinde önleme ve prevalans çalışmalarına olan ilgi, zamanla davranış ve müdahaleye yönelik çalışmalara doğru değişim göstermiştir.

Çocuk ve ergenlere yönelik duygusal okuryazarlık çalışmalarında sorumlu yazarların ülke dağılımında Birleşik Krallık ilk sırada yer almaktadır. Birleşik Krallık, sorumlu yazarın ülkesi olarak 49 çalışmaya sahip olmakla birlikte 44 çalışmada yazarların tamamı Birleşik Krallık bünyesinde, 5 çalışmada ise farklı ülkelerde yazarlarla işbirliği

bulunmaktadır. Listede ülkemiz 13. sırada üç çalışmayla yer almakta olup söz konusu çalışmaların tamamı ülkemizdeki yazarlardan oluşmaktadır. Bu bulgu ülkemizdeki araştırmacıların konuya ilgi duyduğunu fakat çalışmalarında farklı ülkelerde bulunan araştırmacılarla işbirliği yapmadığını göstermektedir. Ayrıca söz konusu bulgu alandaki çalışmaların henüz yeterli olgunluğa ulaşmadığını değerlendirilmesinde farklı bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Web of Science bünyesinde yer alan ve İngilizce olarak yayınlanan 172 çalışma üzerinden elde edilen bulgulara göre seksenli yıllarda önerilen duygusal okuryazarlık kavramının çocuk ve ergenlere yönelik olarak incelenmesi yaklaşık on beş sene sonra başlamış olup günümüze kadar artan bir ilgiye sahiptir. Duygusal okuryazarlığın bireylerin yaşamında olan önemi vurgulanmış olup çocuk ve ergenlerde yeni bir araştırma alanı olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu alanda çalışan ve yeni araştırmacılara bulgularımız üzerinden hareketle belirlenen kaynak ve konuları takip etmeleri önerilmektedir.

Etik Komite Onayı

Bu çalışmada insan veya diğer canlılarla çalışılmamış olup etik komite onayına ihtiyaç duyulmamaktadır.

Bilgilendirilmiş Onam/Hasta Onamı

Bu çalışmada insan veya diğer canlılarla çalışılmamış olup bilgilendirilmiş onama ihtiyaç duyulmamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız.

Yazar Katkıları

E.D.: Tasarım, Metodoloji, Makale Yazımı.

H.D.: Tasarım, Makale Yazımı, Süpervizyon.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek

Bu çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Ethics Committee Approval

In this study, no human or other living organisms were studied and ethics committee approval is not required.

Informed Consent

This study did not involve humans or other living organisms and informed consent is not required.

Peer-Review

Externally peer-reviewed.

Author Contributions

E.D.: Design, Methodology, Article Writing.

H.D.: Design, Article Writing, Supervision.

Conflict of Interest

The authors have no conflicts of interest to disclose.

Sources of Funding

This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Kaynaklar

- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Bozkurt Yükücü, Ş., & Demircioğlu, H. (2021). Examining the predictor effect of parents' emotional literacy level on the emotion regulation and social problem-solving skills of children. *Early Child Development and Care*, 191(16), 2516–2531. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1720671>
- Brackett, M. A., Rivers, S. E., Reyes, M. R., & Salovey, P. (2012). Enhancing academic performance and social and emotional competence with the RULER feeling words curriculum. *Learning and Individual Differences*, 22(2), 218–224. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2010.10.002>
- Büyükkıddık, S. (2022). A bibliometric analysis: A tutorial for the bibliometrix package in R using irt literature. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 13(3), 164–193. <https://doi.org/10.21031/epod.1069307>
- Calear, A. L., Macleod, E., Hoyer, A. M., McCallum, S., Morse, A., Farrer, L. M., & Batterham, P. J. (2024). Pragmatic controlled trial of a school-based emotion literacy program for 8- to 10-year-old children: Study protocol. *BMC Psychiatry*, 24(1), 275. <https://doi.org/10.1186/s12888-024-05628-z>
- Coppock, V. (2007). It's Good to Talk! A Multidimensional qualitative study of the effectiveness of emotional literacy work in schools. *Children & Society*, 21(6), 405–419. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2006.00072.x>
- Coskun, K., & Oksuz, Y. (2019). Impact of emotional literacy training on students' emotional intelligence performance in primary schools. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 6(1), 36–47. <https://doi.org/10.21449/ijate.503393>
- Crane, D. (1972). *Invisible colleges: Diffusion of knowledge in scientific communities*. University of Chicago Press.
- Devcich, D. A., Rix, G., Bernay, R., & Graham, E. (2017). Effectiveness of a mindfulness-based program on school children's self-reported well-being: A pilot study comparing effects with an emotional literacy program. *Journal of Applied School Psychology*, 33(4), 309–330. <https://doi.org/10.1080/15377903.2017.1316333>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Figueroa-Sánchez, M. (2008). Building emotional literacy: Groundwork to early learning. *Childhood Education*, 84(5), 301–304. <https://doi.org/10.1080/00094056.2008.10523030>
- Francis, J., Chin, T.-C., & Vella-Brodrick, D. (2020). Examining emotional literacy development using a brief on-line positive psychology intervention with primary school children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(20). <https://doi.org/10.3390/ijerph17207612>
- Freeland, L., O'Reilly, M., Fleury, J., Adams, S., & Vostanis, P. (2022). Digital social and emotional literacy intervention for vulnerable children in Brazil: Participants' experiences. *International Journal of Mental Health Promotion*, 24(1), 51–67. <https://doi.org/10.32604/ijmhp.2022.015706>
- Gold, E., Smith, A., Hopper, I., Herne, D., Tansey, G., & Hulland, C. (2010). Mindfulness-based stress reduction (MBSR) for primary school teachers. *Journal of Child and Family Studies*, 19, 184–189. <https://doi.org/10.1007/s10826-009-9344-0>

- Haddon, A., Goodman, H., Park, J., & Crick, R. D. (2005). Evaluating emotional literacy in schools: The development of the school emotional environment for learning survey. *Pastoral Care in Education*, 23(4), 5–16. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0122.2005.00346.x>
- Hagelskamp, C., Brackett, M. A., Rivers, S. E., & Salovey, P. (2013). Improving classroom quality with the RULER approach to social and emotional learning: Proximal and distal outcomes. *American Journal of Community Psychology*, 51, 530-543. <https://doi.org/10.1007/s10464-013-9570-x>
- Hromek, R., & Roffey, S. (2009). Promoting social and emotional learning with games: "It's Fun and We Learn Things". *Simulation & Gaming*, 40(5), 626-644. <https://doi.org/10.1177/1046878109333793>
- Kaçmaz, C., Çelik, O. T., Sağlam, M., Kay, M. A., & İnci, R. (2024). Bibliometric trends and thematic areas in research on cognitive disengagement syndrome in children: A comprehensive review. *Research on Child and Adolescent Psychopathology*, 52(5), 671–711. <https://doi.org/10.1007/s10802-023-01164-8>
- Kaçmaz, K. S., & Kaçmaz, C. (2024). Bibliometric analysis of research in pediatrics related to virtual and augmented reality: A systematic review. *Current Pediatric Reviews*, 20(2), 178–187. <https://doi.org/10.2174/1573396319666230214103103>
- Kandemir, M., & Dündar, H. (2008). Duygusal okuryazarlık ve duygusal okuryazar öğrenme ortamları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 83–91.
- Krishnan, H., Awang, S. R., Zakuan, N., & Nor, K. M. (2020). Bibliometric analysis on emotional intelligence research. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, 8(6), 864–877. <https://doi.org/10.35940/ijrte.F7165.038620>
- Liau, A. K., Liau, A. W. L., Teoh, G. B. S., & Liau, M. T. L. (2003). The case for emotional literacy: The influence of emotional intelligence on problem behaviours in Malaysian secondary school students. *Journal of Moral Education*, 32(1), 51–66. <https://doi.org/10.1080/0305724022000073338>
- Manjarres, M. T., Duarte, D. P. M., Navarro-Obeid, J., Álvarez, M. L. V., Martinez, I., Cudris-Torres, L., Hernández-Lalinde, J., & Bermúdez, V. (2023). A bibliometric analysis and literature review on emotional skills. *Frontiers in Psychology*, 14, 1040110. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1040110>
- Matthews, B. (2004). Promoting emotional literacy, equity and interest in science lessons for 11–14 year olds; the 'Improving Science and Emotional Development' project. *International Journal of Science Education*, 26(3), 281–308. <https://doi.org/10.1080/0950069032000097406>
- Meekums, B. (2008). Developing emotional literacy through individual Dance Movement Therapy: A pilot study. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 13(2), 95–110. <https://doi.org/10.1080/13632750802027614>
- Nyland, B. (1999). Listening to infants: Emotional literacy and the child care setting. *International Journal of Early Childhood*, 31(2), 99–104. <https://doi.org/10.1007/BF03166902>
- Norrish, J. M., & Vella-Brodrick, D. A. (2009). Positive psychology and adolescents: Where are we now? Where to from here? *Australian Psychologist*, 44(4), 270-278. <https://doi.org/10.1080/00050060902914103>
- O'Connor, R. C., Rasmussen, S., Miles, J., & Hawton, K. (2009). Self-harm in adolescents: Self-report survey in schools in Scotland. *The British Journal of Psychiatry*, 194(1), 68-72. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.107.047704>
- Özoğlu, E. B., & Yüksel, M. (2018). DEHB tanısı almış 9-10 yaş grubu öğrencilerine uygulanan duygusal okur-yazarlık psikoeğitim programının duygusal zeka ve dikkat becerisi düzeyleri üzerindeki etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 47, 141–156. <https://doi.org/10.15285/maruae.297272>
- Palancı, M., Kandemir, M., Dündar, H., & Özpolat, A. R. (2014). Duygusal okuryazarlık ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 481–494. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v11i1.2806>
- Rivers, S. E., Brackett, M. A., Reyes, M. R., Elbertson, N. A., & Salovey, P. (2013). Improving the social and emotional climate of classrooms: A clustered randomized controlled trial testing the RULER approach. *Prevention Science*, 14, 77-87. <https://doi.org/10.1007/s11121-012-0305-2>
- Rowlands, I. (2005). Emerald authorship data, Lotka's law and research productivity. *Aslib Proceedings*, 57(1), 5-10. <https://doi.org/10.1108/00012530510579039>
- Saeki, E., Watanabe, Y., & Kido, M. (2015). Developmental and gender trends in emotional literacy and interpersonal competence among Japanese children. *Journal of Emotional Education*, 7(2), 15–35.
- Schumacher, A. (2014). Talking circles for adolescent girls in an urban high school. *SAGE Open*, 4(4), 215824401455420. <https://doi.org/10.1177/2158244014554204>
- Spendlove, D. (2008). *Emotional literacy*. Continuum.
- Steiner, C. (1984). Emotional literacy. *Transactional Analysis Journal*, 14(3), 162–173.
- Steiner, C. (2003). *Emotional literacy*. Personhood Press.
- Şahin, A., Işık, Ş., & Kan, A. (2022). Ergen duygusal okuryazarlık ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 225–244. <https://doi.org/10.57115/karefad.1144478>
- Turp, H. H., & Gençdoğan, B. (2022). İlkokulda duygusal okuryazarlık ölçeği için geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(4), 108–1820.
- Webster-Stratton, C., & Reid, M. J. (2003). Treating conduct problems and strengthening social and emotional competence in young children: The dina dinosaur treatment program. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 11(3), 130-143. <https://doi.org/10.1177/10634266030110030101>
- Webster-Stratton, C., & Reid, M. J. (2004). Strengthening social and emotional competence in young children—The foundation for early school readiness and success: Incredible years classroom social skills and problem-solving curriculum. *Infants & Young Children*, 17(2), 96-113. <https://doi.org/10.1097/00001163-200404000-00002>
- Wong, B., Cripps, D., White, H., Young, L., Kovshoff, H., Pinkard, H., & Woodcock, C. (2020). Primary school children's perspectives and experiences of emotional literacy support assistant (ELSA) support. *Educational Psychology in Practice*, 36(3), 313–327. <https://doi.org/10.1080/02667363.2020.1781064>
- Yılmaz, A., Cinemre, E., Yılmaz, H., & Uzun, Z. (2024). Beden eğitimi dersi alan öğrencilerin duygusal okuryazarlık ve duygusal zeka düzeylerinin incelenmesi. *Burdur Mehmet Akif Ersoy University Journal of Sport*, 2(1), 133–149. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12536012>